

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évenként 3 fr. 60 c.

Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1 ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál megintteti.

A nyilntérrel cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedő.

## Előfizetési felhívás

## K. KÖZLÖNY

1866-ik évi folyamára.

Előfizetési ára:

Egész évre 12 forint o. ért.

Fél évre 6 " "

Évnyegyedre 3 " "

Tisztelt előfizetőink az előfizetési pénzeket kiadónk STEIN JÁNOSHOZ (bél-középutca Stein könyvkereskedése) méltóztatassan beküldeni, hol a pontos szátküldésről gondoskodva van.

A „K. Közlöny” szerkesztősége.

## A követválasztásokról

III.

(D.) Előbbi két cikkünkben elmondottuk mi a választó hatóságok intelligenciájának teendője, s mit mond a törvény a választás főbb módjairól.

Főlkialás, vagy nyílt szavazás, e két alternatíva a mit az 1848-iki V-ik pozsoni törvényezik felállít; meg kell azonban vallanunk, hogy még mi a választás legnemesebb nemének tartjuk azon szép egyetértést, mely ugy az értelmiséget, mint a választók ezreit arra viheti, hogy képviselőiket közfelkiáltás útján kiáltás ki; habár még ma népünk a corruptiót eléggé mentnek találjuk, mindamellett kevés acclamatot remélünk Erdélyben, s ha az fog is valahol történni, ott is nem annyiban a kijelölt nevek bármennyire elismert erkölcsi fényének, mint a hatóságokat vezető értelmiség rendkívül nagy erkölcsi erejének nyujtanók oda az érdem babérját, oly egyetértést, mely a hiúság, ambitio, s tekintélytiprás mostani világában a legfőbb, nagyobb jelenség volna. A választás más nemét, a nyilvános szavazást a mi illeti, azt nem minden körülmény közt tartjuk előnyösebbnek a titkos szavazásnál, a mely Erdélyben főként 1831 óta jött rendszeres gyakorlatba. Eppen azért nem látnék helyén kívül itt a választások ezen neméről beszélni, mert habár, a mint említettük, a pozsoni V-ik törvényezik az acclamation kívül csak is a nyilvános szavazást elvét fogadta el, Erdélyre nézve ezen szabályt nem tartjuk mindenesetre kötelezőnek, és pedig azért nem, mert az erdélyi választási törvényben nincs megállítva a nyilvános szavazás; az erdélyi gyakorlatban pedig csaknem általános a titkos szavazás arra vonatkoz, és a pozsoni VII. t. cz. szellemé arra mutat, hogy a magyar törvényhozás éppen nem akart scrupulosus lenni Erdély külön szokásai irányában. Egyébiránt is a Királyhágón tuli legtöbb megyében most is éppen a titkos szavazást alkalmazzák.

Egész Európában megoszottak a vélemények a felett, ha valjon a titkos vagy nyilvános szavazás-e előnyösebb; mi részünkről Erdély mostani körülményeihez képest azokhoz csatlakozunk, a kik a titkos szavazás előnyösségét vitatják.

Erdélyben ez már csak annál fogva is külön szempont alá jöhet, mert nálunk a megyehatóságok nincsenek választókerületekre felosztva, s a szavazás székek, Aranyosztva, szobár s Fogarásvidéke s Felső-Fehérmegye, alig ütnek ki egy-egy választókerületet, de a többi vármegyék s székek legkisebbike is három-négy 30,000 lelki választókerületre lehetne osztható, s mintán amaz interialis törvény szerint még ha felosztanának is, csak két kerületre lehetne osztani megyéinket, mindenképp a választóknak oly nagy tömegét kell összevonni, a melylyel már csak a közzrend s csend szempontjából is a felette hosszadalmas nyilvános szavazást igen practicabilisnak nem mondhatjuk.

Székek székeiben személyes nemességel bírván a nép, 10—14 ezerre megy a szavazók száma, s még ott is, a hol corteskedés nem foly, 3—4 ezer szavazót látnak megjelenni a bizottság előtt, szeretét az alkotmányhoz szokott ama nép jogát fenntartani.

Igy a praetoralis helyiségek sehol sem elég tágasak arra, hogy udvaraikon is a szavazók nagy létszámát befogadni képesek legyenek, s a szavazás alatti nagy tolongáshoz képest még a czédulák általi titkos szavazás sem elég gyors eljárás, holott e mód-

szerral csak a szavazó nevét, s nem egy-szersmind a választottét is szokták följegyezni.

Nagy választó tömegnél a nyilvános szavazásnak még azon hátránya is van, hogy a jelöltek pártfele, már a választó bizottmányba való törvényszerű befolyásnál fogva, előre óráról órára tudják, hogy a szavazattöbbségre nézve jelöltjük hogyan áll, és így módjukban áll, a honmaradt választókat felzaklatni, begyűjteni, fellármázni a vidéket, vagy pedig ha erejüket egészen kifejtve ez eljárást igénybe nem vehetik, akkor igen könnyen cselhez folyamodhatnak, kisebbségben látván magukat, arra törekednek, hogy az ellenfél tegyék verificalhatlanná; az utczára viszik ki az izgatást s verekedést, scandalumot hajtatnak végre.

A titkosszavazatnál, habár czédulákat a pártok szín vagy más jelek után megkülönböztethetik, de egyszersmind utánozhatják is egymást, sőt a választó maga is szavazhat saját czédulái által, s így a pártok soha sincsenek egészen tisztában, kivált egyenlő harcznál, hogy ki mellett áll a szavazattöbbsége?

Ide járul az is, hogy a nép előtt vannak a megyéken vagy hivatalos, vagy vagyoni, vagy nemzetiségi tekintélyek, a kiknek a választó bizottmányban való jelenléte a választóra tekintélyt gyakorolhat, e tekintélyszemben igen gyaksmeretű kethat a választó, hogy vagy lekiismeretét kell megtagadnia, vagy oly haragot és ránkort vonhat magára, mely családi életére nézve lehet visszatorló befolyással, ennél fogva a mi hiedelmünk szerint a titkosszavazás mindig biztosabban lehet őszinte és független.

Az igaz, hogy a titkosszavazással igen sok visszaélés történhetik, a czédulákat kicserélik, az irástudatlan népet a személyek felett is elbolondítva, kicsikarják a választó kezéből, sőt zsebéből is kilopják azt a fufangosabb kortesek, s nincs kétség abban, hogy titkosszavazásnál a korteskedés sokkal nagyobb szerepet játszhatik.

Az is igaz, hogy a titkos szavazás elvének kimondásával egyszersmind azt is ki kellene mondani a mi a mostani franciaia suffrage universell-ben ki van mondva, mikép a választásra csak az van jogosítva, a ki tud írni, s a jelölt nevét maga is leírhatja, és ekkor részünkről minden habozás nélkül elismernők a titkos szavazás előnyeit a nyílt szavazás felett; de habár a két rendszer közti előny meghatározásában a mi irástudatlan népünkkel babilozhatunk; mégis ma a titkos szavazást tartjuk helyesebbnek, csak azért is, mert megtanultuk az 1863-diki választásoknál, hogy a ligáknak mily nagy szerepe van a nyilvános szavazás mellett, s a járatan s batoratlan népet mennyire lehet terrorizálni oly egyéneknek kik a bizottmányban jelen vannak, vagy a választó szavazatát a választó terem ajtajánál fenyegető arcokkal lesik, s a nép házi sorsára boszuállolag befolyhatnak.

Ne higyük, hogy a népnek nincs közvélemény. Sok ember van, a kit ismer a nép, a kihez örömet ragaszkodik, s kinek szavában inkább bizik, mint a máséban; de azt se higyük, hogy a nép birna mindig azon politikai bátorsággal, mely még az értelmese s vagyonosb embereket is igen gyakran cserben hagyja az oly tekintélyek előtt, a kik rajta megboszulhatják magukat.

Ha mint elméletet vesszük a nyilvános szavazást, s fölteszszük minden választó polgárról a tökéletes függetlenséget, s politikai bátorságot, akkor nincs semmi kétség benne, hogy a nyilvános szavazás a legbiztosabb, s ha, mint a régi római templomokban a láthatatlan jósok, tubusokon át kiáltatná ki választottja nevét a láthatatlan választó, kérdésen kívül a valódi közvélemény így legalább kiderülne; de ily választó épületek alaprajzáról még civilisált századunk építészai sem gondolkoztak, s utólag is a nyilvános szavazás szemben kell állani a külön pártjelöltek bizottmányi tagjai ígérő, és fenyegető tekintetével, a mi bizony a szegény földészit igen könnyen embarasba hozhatja.

Jól tudjuk mi, hogy a nyilvános korteskedés könnyebben mehet a czédulákkal, mint a szóval; s azt is hiszszük, hogy haszontalan szájkaszkodó, merész, s a legjobba-

kat is galádul becsmérelni képes emberek hamar toborozhatnak össze magok körül nagy erőt, a fondorkodás, fufangosság, lelkiismeretlenség nagyobb szerepet játszhatik a titkos szavazásnál; de nem állíthatni, hogy ezeknek legnagyobb részét a nyílt szavazásnál is nem előlegeznék.

Rágalom, fenyegetés, ígéretek, ajándékok, kisebbités, ámtítás, megjelennek előre a szegény nép tüzhelyénél, s éppen oly személyes ostyában adják be a nép szájába a kimondandó nevet, a mily szennyes körből vonhatják elé azon fehér vagy vörös czédulát, a mit markába nyomnak.

Minden eljárásnál a nem mindig, sőt igen ritkán csak nemes fegyverrel vívó ellenpártok módját találhatják annak, hogy az ellenfél jelöltjeit, mielőtt nevéket az urnából a szerencse kerék kivetné, előbb mindennemű moslékban jól megferesztgessék.

Az európai parlamentek legfényesebb nevei egy Fox, Pitt, kik századuknak dicsőségévé váltak; nyomoru kis emberek voltak választókerületükben, gyakran egy ismeretlen üres fejű ellenjelölt összegyűjtött tömege előtt. Alig husz év előtt a magyar nemzet mostani hálványát, s az előtt is legkitünőbb szabadelvű fiát saját törvényhatósága Zalamegye nem taitá méltónak követére választani.

Igy ment, s így megy ez, a választás minden nemével vissza lehet élni, s mi csupán csakis azért kardoskodunk a titkos szavazás mellett, mert nézetünk szerint ezt kevesebb botránnyal lehet végrehajítani a meny nyiben eljárása gyorsabb, s a politikus nép kevesebb erkölcsi nyomásnak van ezen választási móddal kitéve.

Igaz, hogy e móddal nagyon sokszor rászédtek a népet, hitte, hogy Pétert viszi czéduláján, s Pált vitte, Péter kortesze Pálnak adta ki magát; egy szóval a csalás több neme merül fel a titkos, mint a nyilvános szavazás körül, de abban is meg vagyunk győződve, hogy nagy tömegéknél nagyobb veszélyek következhetnek be a közcsendre nézve a nyilvános szavazással, s az agitatorok is az ellenfélre sokkal nagyobb becsméreleteket sugnák a nép fülébe, hogy elretenték őt attól, nehogy nyelve emennek nevére forduljon a szavazásnál.

Erdély ekkor ment volt a veszedelmesebb korteskedésektől. Fájdalom nem jósolhatjuk, hogy jövőre szintugy ment lesz. A jogegyenlőség után ezer érdek s ezer hiúság emelkedik a régi kevesek helyett, s ama tömeges népjog gyakorlata mind lázasabb jelenség lesz mi nálunk is, mint más államokban, a pénzvesztegetés be fog folyni mindinkább azon testület előállítására, melyet mindenütt alsó-háznak neveznek, s melynek a nemzetek életében oly fontos, oly elhatározó szerepe van; és így az erdélyi választó is rendre meg fog romlani ugy, mint mások. Elégge fájlaljuk ezt, de ki nem kerühetni sem a titkos, sem a nyilvános szavazással, egyedül jó népnevelés, mivel és lelkiismeretes papok, tanítók mivelhetik oda a nép közszellemét, hogy magát megvesztegetés által megmontani ne engedje; ezt pedig nem azzal érik el, ha ők sugdják a nép fülébe: kit válasszon? de ha oda mivelik a nép közvéleményét, hogy tudjon is maga itélni, és választani?

Addig, míg a joggyakorlat ez aranykorát elérnők arra kell gondolni, melyik választás neme legalkalmasabb arra, hogy a választások csöndesen, verekedés, s vérengzés, és hazavitt ránkor, és gyűlölet nélkül folyjanak le. Erre ugy hiszszük legalalkalmasabb a titkos szavazás.

## Figyelmeztetés az országos képviselőket választókhoz országosan!

A magyar korona alatt levő országokat ugy lehet képzelni, mint egy több lakozókból álló nagy ház, s éppen azért is nevezetük ezen nagy háznak! Ezen nagy házban két nagyobb szobában a magyarok laknak, vegyítve más népfajokkal; de minthogy a magyarok szerezték, alkották meg a házat s vannak itt többségben, s már egyezzer év óta a magyar királyok felügyelete alatt állott és áll az egész épület, magyarok hazájának mondatik. A több kisebbszeri szobákban más fajú népek laknak: németek, oláhok, horvátok, szászok,

tótok, örmények, szerbek és zsidók; de mindnyájan egy fedél alatt, a magyar alkotmányának fedezése alatt. A nagy ház lakóinak hát csak egy érdekük lehet, közbátorság és közjóllétük kilán és benn, s így nekik, mint századok óta egy fedél alatt lakóknak, mint testvéreknek nagy egyetértésben és szeretetben kell lenniük. Kik kételkednek szavaiknak igazságában, nézzék meg a munkás méheknek, hangyáknak és kástoroknak taktanyait, s tanuljanak létséget és hazaszeretetet ezek-től. Ezek ugy szeretik közös házaikat, hazájokat, hogy annak megtámadása esetében mindnyájan készek feláldozni életüket, s semmi jutalomért soha egy se árulta el azt, a világ teremtése óta le a mai napig, s valójában példányai lehetnek az okosságukkal kevélykedő büszke embereknek.

Ezen közös házak, a hazának, külső, belső bátorsága s jólléte felett leendő tanácskozás végett a magyar királyság fővárosában Buda-Pestre a nemzet képviselőháza már össze is állt, s testvéri karokkal várja Erdély képviselőit is, hogy együtt tanácskozhassanak a haza jövője felett, hová ugy Erdély törvényhatóságai is czélarányos követeket küldhessenek, bátor vagyok csekély véleményemet előadni ezekben:

Egy választott képviselőnek.

1) Tudni kell a magyar nemzetnek történelmét, és annak törvényeit le a jelen időig, a mi több európai nemzeteknek történelmével és törvényeivel együtt, ugy az elhunyt római és görög államoknak rendszabályait, emelkedéseiket s elbukásaikat indokaival egyetemben. Azért:

2) A haza szolgálataiban megadott és kipróbált embereket kell választani, mert gyakorlatlan ujjonozokkal, minden képzelt lelkesedés mellett is, sem anyagi, sem erkölcsi szerencsés csatát s így győzelmet kivívni lehetetlen.

3) El kell a követeknek mondani a nemzet nagy intelligens gyűlésén a közhazának vágyait, sóhajait és hiányait.

4) Fel kell fedezni a közhazát érdeklő viszáleleteket, zsarolásokat.

5) Védeni és mindenütt emelni kívánni a törvényes királynak és a nemzetnek érdekeit, azoknak fényét, tekintetét és nagyságát künn, a közjóllétet, rendet és nemzeti szabadságot benn.

6) A mindennapi kérdést és törvényjavaslatot figyelemmel kísérni, az azoknak horderejüket kiszámítani tudni.

7) Szorgalommal följegyezni a nap eseményeit a nemzetnek, annak indokaival együtt s

8) a legtisztább lelkiismerettel tanácsot adni, ha kell, a nemzetnek s a kormánynak is. Igen! mert

az országgyűlési követeket ugy lehet tekinteni, mint egy letelepedett tábornak kebléből ki-küldött őrszemeket, kik hiuzi szemekkel őrködjének a benn vagy künn támadható ellennek minden mozzanataira, s a tábornok értesíték az ellennek minden akaratjáról és szabadságáról.

Uraim! midőn a városok és falvak utcáin hat és hét éves játszó gyerekeket látunk, kik aranyozott papirból csákokat készítenek magoknak, s fakardot öveznek gyenge derekaikra, s végre skatulyából csinált s lantornával bevont fadobjaikkal mellett katonásdít játszanak, sőt a képzelt ellenség eleibe menni s azt legyőzni is készűlnek, méltán mosolyra indulhatunk; azonban az éretlen kis bohókák könnyen megboszáthatunk erejek felett álló tulbuzgalmakért, de felnőt is ezt tetőpontját már el is ért emberek, midőn ezen osztályba tartozó boldonságokat mivelnek, s a haza érdekéről elfelejtkezve, csupa ambitióból oly szolgálatjára taszítják fel magokat, melyre nem képzetek, ezenel a hiúság bélyegét vagyunk kénytelen reájuk sütni. Kiknek is (ha lennének) azt tanácsolom: ha játszani van kedvetek, játszadjatok ostáblával, sakkal, kártyával; de a nagy haza közjavából s annak jövődjéből, becsületéből játékot ne űzzetek!

Egy nagy publicistától tanultam én a fennirtakat, s kötelelességemnek űsmertem hazámfiat előtt is előszámlálni azon tulajdonokat, melyekkel egy országgyűlési követnek birtni kell; ugyanezek a választók nagyrészenek csak a rendezetlen falusi iskolákban volt szerencsétlenségek magokat képezni, s így a politikai eszközzel a nagybörzés ismeretlen levén, magokat tájékoztatni nem képesek, s így akaratlanul néhány nagy száju ámtító korteseknek esnek martalékul, éppen mint a legyek a pókoknak; szolgáljon hát ezen figyelmeztetés iránytűtől minden választónak, hogy tudhassa a küzjó boldog szigetének hollétét, s arra felé hajthassa kis csónokát, a politikának hullámzó tengerén.

Utólagja egy honfi kéréssem vagyon hozzátok választó barátim! mely ebből áll: Minelőtte a



követválasztó urnába vetnétek akarataitokat, vessetek számot magatoknak, s ön tiszta lelkiismeretektől helybenhagyott, tiszta meggyőződéseket vessétek az urnába, nem a más akarátját szolgáló módon, hiszen nemcsak ezek csak nemeselekedetek illenek; emlékezzetek hazátokra, annak jövődjére s Petőfinek, a halhatlan költőnek ezen honfi dalját mondjátok el magatokban:

Tied vagyok, tied hazám!

E szív, o lélek,

Kit szeretnék, ha tégedet

Nem szeretnék?

Szentegyház heblém beleje,

Oltára képed.

Te állj, s ha kell a templomot

Eldöntöm érted;

S az összerakódó kebel

Végző imája:

Áldás a honra, Istenem

Áldása vája!

Végre és utoljára ezen megjegyzéssel zárom be figyelemzetemet: Én már az élet kikötőjében állok kis csónokommal, mert 1800-ban születtem, s így az erő, munkás erőt követelő képviselői hivatalnak resignálom is kell: \*) de attól edes hazám ügyeire éber szemekkel nézek, s a parteren létező egyik zártszékben ülve, bazaar résztvevő kebellet kísérem a haza köztügyeit, s ha úgy hozza magával a körülmény, hirtelen utján is belésszólani szent kötelességemnek ösmerendem.

Dixi! et animam salvavi!!!

Mező-Kövesd, jan. 9. 1866.

Antal Imre.

## B. Kemény Gábor követjelentési beszédének kivonata.

(A jelentés tételtét K. Fehérvár városa közgyűlésében f. hó 15-én.)

Harmadik ízben vagyok szerencsés jelenleg Fehérvár városának képviselő választóját lenni, és mind mostanig nem lehetett alkalmam szóbeli jelentést tenni, vagy bárcsak megköszönni azon kitüntetés, azon szíves figyelmet, melylyel e nemes város polgárai iránymondtak. Tudva van ugyanis, hogy részint a kormányhatalom ténylegesen eltűnt minden tünemény, és eme rendszabályt olyan messzire kiterjesztette, hogy általa a választottak elzártak a választókkal való szabad közlekedéstől; részint pedig oly kényesek voltak a viszonyok, melyekben méltó joggal el lehetett mondani ama igen gyakran használt és gyakran félrehozott tételt: „szólani ezüst, hallgatni arany.” De mi nagy szüksége is lett volna tisztelt választóimnak az értekezésre, midőn hazafini keblök sugallata önkénytelenül is feltárlta a helyes irányt, melyen a haza minden szabadelvű, minden alkotmányhi polgárának tántoríthatatlanul kell haladni? és azon haladtak. Most azonban, hogy kedvezőbbé vált a jelentéssel, és a láthatár távolván szükségessé vált az értekezés.

Nem tehetem azonban, hogy tovább haladjak a nélkül, hogy mindenek előtt szíves köszönetemet ne mondjam azon megtisztelő bizalomért, mely szerint ns Fehérvár városa engem háromszor választott meg képviselőjének. Nem feledhetem el, hogy e ns város nyújtotta nekem az első alkalmat, a politikai gyakorlati mezéjére léphetni; nem feledhetem el, hogy ezáltal képesített éppen azon uton előre igyekezni, melyen néhai atyám, Kemény Dénes nyomdokaiba léphetek; és nem feledhetem, hogy kitartó biztatással gyakorlatlan lépteimet előhaladásra buzdítják. Mindezekért ismételt köszönetemet fogadják szívesen.

És most áttérek a Kolozsvárra múlt nov 19-kére országgyűlésileg összehívott kir. hivatalosak és képviselők ügyei folyamára.

Minden gyűlésnek első kérdése: illetékesek-e a megjelent tagok abban részt venni? és megjelentek-e mindazok, kik hivatalban vannak abban tanácskozni? más szókkal: az igazolás, a verificatio kérdése.

E kérdés egyik gyengéje volt a 48 előtti erdélyi országgyűléseknek: azokban rendes verificatio alig volt, az egész fontos tárgy az elnökségre volt bízva. Az elnök vette be a követi megbízó leveleket, az elnökhöz folytak be a kimaradhatási kérelmek, az elnök adott, belátása szerint, engedélyt az eltávoztatásra. Mindezek a parlamentarizmus jelen fogalmait ki nem elégítetik, nem voltak azonban oly abszurd dolgok, mint némelyeknek talán tetszhetik; mert nem kell feledni, hogy nálunk nem kerületek, hanem törvényhatóságok választottak, azok birtak követküldési és utasítási joggal. Azoknak volt gondjuk arra, hogy a választások rendben menjenek, hogy követek megjelenjenek, hogy azon értelemben legyenek képviselve, melyben meggyőződésük vezette. Az jelen kolozsvári gyűlés az 1791-ki XI-ik t. cz. alakzata szerint volt összehívva; de azon lényeges különbséggel, hogy a görög n. egyesült és izraelita vanás és a paraszt osztály, bizonyos census mellett, a többi vallásokkal és néposztályokkal egyenlő rangra emelve szerepeltek benne. Eme változott viszonyokhoz képest, szükségesnek találtott egy igazoló bizottmányt is nevezni ki, a követi megbízó leveleket, a választási jegyzőkönyveket az elibe adni, hogy vélemé-

nyes jelentést tegyen azokról a közgyűlés színe előtt, és a kérdéses tárgyakban az maga határozzon.

Megvizsgálván a választások a követek. Vajda Hunyad egyik választóját kivül mind igazoltatnak; az kizárattott, mert nem tudta bizonyítani se azt, hogy az 1791-ik t. cz. által jogosítottak közé tartozik, se azt, hogy a bezárt adólaistromok szerint 8 frt egyenes adót fizetett volna. Két választásra nézve pedig, u. m. a fogarasvidéki két kerület választására nézve, az országos tanácsokmány vizsgálatot rendelt el a kir. főkörmányszék útján, mivel a választások rendét terhelő igen súlyos és részben okadatolt kérelmek folytak be onnan. Megemlítem még azt, hogy Erdélynek minden meghívott törvényhatósága és kerülete elküldte képviselőjét, kivéven Medgyesszék egyik választókerületét, mely állhatatosan egy olyant választott, ki maga nem volt választó, és tehát nem is választható. Erre nézve a k. főkörmányszék felkérte egy érvényes választást eszközöltetni. A kir. hivatalosak közül azonban többen folyámodtak különböző okok miatt, kimaradhatási engedélyért, és tényleg maradtak is ki. Ezek közt meg kell említenem a százköt ideiglenes grófját, Schmidt Korrádót, kinek neve oly közel viszonyba jött az unio történetével, és kinek személyes jelenléte sokat világosíthatna volna a tanácsokmányok folyamát; de ki, mindemellett, hogy országos főhivatalban áll, a tanácsokmányokban általán meg nem jelent.

Nem mellőzhetem el megjegyzés nélkül, hogy az országos meghívás következtében, több oly hatóság és kerület jelent meg Kolozsvárra követi által, melyek se az 1848 ki, se az 1791 ki t. cz. értelmében követ küldésre jogosítva nem valának. Mindamellett, hogy senki illusioba arra nézve nem lehet, hogy alapjaiban van megtámadva a törvényhozás ott, hol a kormány önkényileg szaporíthatja a követek számát, tekintve azt, hogy a Kolozsvárra országgyűlésileg összehívott kir. hivatalosoknak és képviselőknek csak egyetlen egy teendőjük volt, az unio százados fontosságu ügye rendezése, és tekintve mindenek felett azt, hogy a közgyűlés magát t. cz. alkotásra illetéketlennek tekintette; ezen ügy minden megjegyzés nélkül hagyatott; és, hitem szerint helyesen.

Hasonlag szó nélkül hagyatott azon intézkedés, hogy a jegyzőkönyvet és a közgyűlés minden hivatalos irományait mindhárom országos nyelven szerkeszték. Erről a törvényekben semmi sincs: minek való lett volna azonban ezen gyűlésen, mely törvényhozó erővel, ismétlem, nem bír, belebocsátani egy oly dolog fészégetésébe, mely csak keserűséget szülhetett volna? De még nem is volt szabad ama netaláni kolozsvári tanácsokmányokkal már előre megkötött kezeit a leendő pesti közös hongyűlés egyedül kifogástalanul törvényes határozatainak.

Ezeket előrebocsátva áttérek már most azon egyedüli, és főfontosságu ügyre, mely tanácsokmányainknak tárgyat képezte; értem a kolozsvári 1848 ki I. t. czikket, mely Magyarország és Erdély egyesítését rendeli el.

Általánosan igen jó benyomást tett, hogy a kolozsvári országos tanácsokmányok tárgya kizárólag az unio tételt, és éppen, miként magát a k. k. leirat is kifejezi: a Magyarország és Erdély egyesítéséről szóló 1848-diki I. t. czikkely. Igen jó benyomást tett mondom, de legkevésbé sem lehetett váratlan dolog annak, ki figyelemmel kísérte, hogy ő Felsége, legkegyelmesebb urunk már az 1860 ki oct. diplomában kifejezte megmáshatlan akarátát tiszteletben tartani birodalma országainak politikai individualitását, elismerte, hogy törvényt csak törvény útján: tehát fejedelem és ország közmegegyezésével lehet változtatni; nem lehetett váratlan annak, ki figyelemmel kísérte azt, hogy ő Felsége a szomorú emléktű Schmerling-Nádasdifele kormányt, melynek jogeljárásai elméleti bureaucraticus igazgatása nyomán minden felé beköszöndött a nyomor, az ellenszenv, elmozdítván, oly férfiakat szőlított legmagasabb tanácsába, kiknek kíséretében a sept. 20-ki manifestumban határozottan desavonálja előbbi kormánya ál-tanait, és határozott öntudattal zárván be, mondhatnám a közép-kori állapot egy zilált austriai viszony övlapjait, felhívja népeit az új, nyílt, szabad pályán egyesült erővel dolgozni a közjólétben.

Nem tehetem uraim, hogy itt egy kitérést ne tegyek az államok alakításának elméletére, és állításaimat a történet tapasztalati adataival ne kísértsem meg támogatni. Állítom tehát, hogy a közép-kori szelleme a szétdaraboltságra, korunké az egyesülésre hajt. Nemcsak, hogy állam és állam közt majdnem szakadatlan volt a középídőben az ujjbuzás száz külön alakban nyilvánult az elzárkózottság, a bizalmatlanság; sőt ugyanazon időmúlban egyes részek külön egészekké igyekeztek tömörülni, magokat minden másoktól külön választani, körülzáncolni. Ezt mutatják nagyobb államoknak egyes részei; ezt a külön országok, külön foglalkozásu emberek; sőt a protestantizmus kezdetével ezt bizonyítják a külön alakuló vallási felekezetek is. Úgy látszik, hogy ama kor kormányzási fogalmával, és kormányzási képességeivel az talál leginkább. Eme utóbbit illetőleg szabadon csak azt felhoznom, hogy akkor a közlekedési és közlelési eszközök a fejlettség nagyon alacsony fokán állottak. Szabadon megemlítem, hogy ámbár ama nagyon régen multidő-

ben, a császári római kormányok alatt nemcsak sok jó töltött ut sikerült, melyeknek nyomait hazánkban is nem egy helyt, mértföldekre is el lehet kisérni; de még rendes postai egybekötetés is volt; mindamellett az a későbbi Európában merőben ismeretlen volt. A népvándorlás korának nem volt úgy látszik reá szüksége, mert a localis alakulások tulnyomósága az országok felett jelezte ama korszakot. Úgy azonban, a mint az államviszonyok rendeződtek, a nagyobb államok képződtek, szükségessé váltak rögtön a rendezettebb közlelési és közlekedési viszonyok is. A postákat pl. Franciaországban XI. Lajos, a szarnok király, de nevezetesen kormányzó állította fel, kinek korától lehet számítani Franciaországban a szorosabb egységet, és azzal a feudalis rendszer megsemmisülését; és majdnem ugyanazon időben állították fel a postát a Németbirodalomban is. Alig szükség említenem azt, mennyivel több igazgatási előnye van a közönséges lovas posta felett a vasuti, gőzhajózási, távirat egybekötetésnek. És alig lehet kétség benne, hogy eme kormányzási eszközöknek kapcsolatban az államindomány és alkotmányossági nézetekkel, lényeges szerepük van abban, hogy korunk jelszavává a régebben divatos elzárkózottság helyett a nyílt, bizalom, a testvériség lett.

Erdély állandó kiegészítő részévé vált a magyar szent koronának csakhamar a bonfoglalás után. Nemi csekély különbség Erdély és a többi Magyarország közt volt, annak lenni kellett, mert a mint éppen kifejtém, akkor nem állott elég magosan az állami fejlettség, hogy egészen homogen több ezer mértföldre terjedő állam alakulhatott volna. Volt ugyan Erdélynek külön vajdaja, de ez főleg katonai parancsnok volt, és a vajdák idejében is a törvényhozási egység, minden netaláni nemzeti, vagy tartományi gyűlések mellett, mely utóbbiakon, közbevetőleg legyen mondván, Magyarország kétségtelen kiegészítő részeit képző felső megyeinek is pl. nem egy eset van, fenállott; sőt a közigazgatási és igazságszolgáltatási egység is megvolt a főbb vonásokra nézve. És merem állítani, hogy Erdély állása, Magyarországgal szemben, a XIV. és XV. századokban sokkal kevésbé volt különvált, mint pl. Burgundé Normandiai Franciaországgal, Spanyol- és Olaszország külön részei az anyaországokkal szemben.

Megérkezett azonban a XVI. század, elérkezett volt a török pusztítás, a rablás szakadatlan sora. Benső meggyőződésemet szerint, igen hibásan fogják fel multunkat, történetünket, kik Erdélynek Magyarországtól elválását egyszerűen visszavonásnak ismerik, vagy egyszerűen Szapolyai János nagyraírásából származtatják. Magyarországnak déli részeit és közepét, a Duna, Tisza Körít elfoglalta a török. Ez által mintegy tényleg vala Magyarország keleti és nyugati része egymástól elválva. Természetes volt a nyugati részeknél a szomszéd keresztény nagy fejedelmre támaszkodás, az úgynevezett hitetlen pogányok ellen, és természetes volt, ha a keleti rész megkísértette, távolabb a német császároktól, közelebb a fényes kapuhoz saját, kiválóan nemzeti jellemét, alkotmányát fentartani, e végre Felső-Magyarországhoz is folyamodott, és viszont Felső-Magyarország politikai és vallásos küzdelmeibe, mi azon korban mindent együtt járt, ténylegesen belevegyült; természetes volt, hogy gyengéssége érzetében a keleti rész, Erdély politikája a német és török császárok közti hányatásban telt, hogy török protectorság alá került; és természetes volt, ha a török birodalom hanyatlásával maga Erdély is tökéletesen ki levén merülve, újra beleolvadt a szent István koronájába és ez által a most is dicsőségesen uralkodó Habsburgház uralmát ösmerte el, mint magyar királyokét.

Természetes volna tehát az is, hogy ha felséges Fejedelmünk most hozná először szóba Magyarországot és Erdély egyesülését, és engedne szabad tért vágyainkat töltésolni, azt mondanók: Felséges Urunk a kor szelleme, az egyesülés felé hajt, lerontja a zárfalakat; mi túl és innen a Királyhágón ugyanazon népfajok vagyunk, és pedig nem csak a magyarok, de az oláhok és szászok is nyelv- és vérokonaikra találnak; egyesüléstünk által erősítjük a közhazát, és jelesen mi erdélyiek önkénytelen mondván le egy semmit jelentő önállóságról, egy nagyobb és szebb jövőjű országnak válunk ez által alkotmányos kiegészítő részévé; és ugyancsak mi erdélyiek már most nem tarthatunk, hogy a protestáns vallások szabad gyakorlata legkisebb csorbát is szenvedjen az egyesülés által, és nem attól, hogy törvényes helyhatóságu állásunk eltiportatnék, és a tekintetbeni méltányos kiválmaknak meg ne hallgattatnának; mindezeknél fogva legalázatosabb hódoló tisztelettel kérjük Felségedet: méltóztatassék eszközölni, hogy ha Magyarországnak is ellenére nincs, hogy az unio mentől hamarabb áldásdús ténynyé váljon.

Nem volt azonban helye, hogy így beszéljünk, mert az unio nem most került először országos tanácsokmány elibe, innen és túl a Királyhágón, és különösen a 791-beli országgyűlés óta majdnem minden országgyűlésen tárgyalattott, míg végre az 1847-iki pozsoni VII. és 1848-diki kolozsvári I. törvényekhez egybehangzó endelményei szerint az szentesített törvénynyé, sőt ténynyé is vált. (Folytat.)

## A pesti országgyűlés.

### Képviselőház.

VIII-dik ülés. Január 13 kán.

Elnök: Szentiványi Károly. — Tollvivő: gróf Ráday László. — Szójegyző: Tóth Vilmos.

A VI-ik ülés jegyzőkönyvének fennmaradt része felolvasatván, hitelesítették. A VII-dik ülés j. k. felolvasatván, lényegtelen igazítással hitelesítették. Elnök. Tegnap óta Szemző Nándor bács megye rigyiczai képviselő adott be megbízó-levelet. A kilenczei bizottmányhoz áttétetik.

Bejelentetik a kérvényezési bizottmányra tett szavazás eredménye. Szavazott 199 tag. Elválasztott: Gbicsi Kálmán 179, Tisza Kálmán 178. Szentkirályi Mór 175, Bónis Sámuel 175, Gorove István 171, Kubicza Pál 171, Tolnai Károly 163, Geduli Lajos 163, Ivánka Imre 157, Miletics Szvetozár 151, Trefort Ágoston 102, Vécsey József báró 93, Zsedényi Eduárd 87, Pap Zsigmond 86, Sárközi József 33 szavazattal.

Következik a 2-ik osztály jelentése. Pap Simon választására vonatkozólag felolvasatlik több mámarosi választó megsemmisítési kérvénye, 15 hivatalos ügyvizsgáló j. k. hitelesített másolatával együtt, melyek a választás körül történt rendtelenségeket mint büntényeket vizsgálják.

Patay (a felolvasást félbeszakítja). Az eddig felolvasott okmányokból kitűnik, hogy ez esetben a főispán, a törvények ellen, beleavatkozott a választás körülményeibe. Ez aggasztó és veszélyes dolog. Az okmányokat a fennebbi okokból félretenni kívánja.

Ivánka Patay aggodalmát nem tartja alaposnak, minthogy itt csak netalán elkövetett büntények kiderítésére indított főispáni vizsgálat. Egyébiránt nem kívánja az egyes tanu-vallások további felolvasását.

Nyári. Patay indítványát fejtegetve, a választási törvényre tér át. E törvényt annyira átlengeti a szabadság szelleme, hogy egészen külön, az alkotm. megvei hatóságától sem függő, központi bizottmány bízott meg a választások vezetésével. De vonatkozó panaszok esetében bíró csak a ház lehet. A fennforgó eset, szóló szerint, eltér a törvény szellemétől. Itt az intézkedő főispán nem tesz különbséget netaláni büntény ügye és maga a választási ügy között. Nem csak verekedési büntény, de inkább maga a választás képezi a vizsgálat tárgyát. Ez a ház csak illetéketlennek tarthatja; választásra vonatkozó vizsgálatot csak maga a ház rendelhet el.

Somsich. Nyári P. okoskodásával alapelmében egyetért, de alkalmazásában nem. A 48 ki törvények szerint igaz, hogy vizsgálat ily esetben csak a házati illeti. De ugyan e törvények határozás meg, hogy vizsgálatához panaszoknak kell lenni, s a panaszoknak okadatoltatni. A fennforgó vizsgálati okmányok pedig, szerinte a kérdéses panasz okadatolására és megalapítására szolgálnak. Nem lehet tehát azon okmányokat, mint figyelemre méltatlanokat, félretenni.

Bónis. Osztya Nyári véleményét. Említi, hogy vizsgálat helyességének esetén is nem a fő, hanem az alispán volna arra hivatva.

Tisza Kálmán. Patay indítványa s Nyári értelmezése mellett nyilatkozik. A beadvány eredeténél fogva törvénytelen, tehát figyelembe nem vehető.

A vitát itt erős zaj szakította félbe, mely nem annyira a nyilatkozatok ellen intézve, mint inkább éppen azokkal egyetértő szellemben, elég csodálatosan, azonban ez ülés folyamra, úgy látszik már megörökösödött szokás szerint, egy a rokon és ellenvélemények nyilatkozását, mint a vita gyors bevégyződését akadályozza. Somsich Pál kérdést tesz, hogy szólhat-e a tárgyhöz másodsor is. Többen igent kiáltanak, mások a fölkelő Vládra figyelme. Végre Somsich szó nélkül leül.

Vlad Alajos pedig szívesen üdvözlőné a szabadelvű, és a magyar és román nemzet közti egyetértés megalapítására törekvő képviselőt (Pap Simont) e házban, azonban belátta, hogy a választás még sem oly simán folyt le, mint tegnap Szapolyczai képviselő előadta. Annál fogva vizsgálatot kíván, s a benyújtott okmányokat a vizsgálat alapjául elfogadja. Beszéde közben említi, hogy Mán József 1861-iki főispán. Egyébiránt a főispán nem is járt el törvényellenesen; ha valaki hozzá folyamodik, tartozik annak ügyét megvizsgálni, nem is avatkozott a ház dolgába, mert csak büntényeket vizsgálatott. Szóló szerint a főispán törvényesebb most, mint az alispán. (Folytonos zaj.)

Szentkirályi. A vizsgálati jegyzőkönyvek formájokra nézve nem érvényesek, de tartalmukra nézve figyelmet érdemelnek. Kiindulási pontul a ház által elrendelendő vizsgálatra nézve, elfogadja.

Beszéde, nagy zaj közben szemrehányja a ház-nak, hogy egyszer ezt, máskor azt mondja. — Ha Nyári minden szava állana, akkor nem tudja, hogy lehetne verificálni. A választási központi bizottmány hatáskörének is megvan a határa, ez ügy a választás benső rendére, de gyilkolás stb. felett a törvényesek itél-iletesen. A vizsgálati okmányokat tehát elvetni nem lehet. — Ivánka Imre. Ha egyes büntény megválaszolásáról volna szó, s annak eredményét mellékeltek volna a kérvényhez, más volna a kérdés. De így a főispán a választási ügyekbe látszik befoly-

\*) De bizony ily életkor nem mentheti ki a közönmű-



ni, s arra nincs joga akár törvényes, akár törvénytelen állásu.

Böszörményi nem örömet szől a vitához. De e kérdés lehetetlen, hogy az utolsó magyar embert is ne érdekelje. 1848. tökéletes választási szabadságot akart a választásokra nézve biztosítani, s a kormány minden legkisebb befolyását megszüntetni. Annál kevésbé nézheti el, hogy a mostani törvénytelen kormány engedessék befolyás a választásokra. A máramaroshoz hasonló beavatkozásra soha sem volt joga magyar főispánnak. Sőt más ügyekben is csak utasíthatta az ügyet az alispán vagy törvényszék, és maga soha sem intézkedhetett. — Bün-ügyekben pedig általában nem csak az egyik félt, hanem a másikat is ki szokták hallgatni. Itt ez sem történt. A mindenható tekintély által nyújtott praecedensben jövőre nézve veszélyt lát, és kívánja, hogy a ház azt minden lehető tekintéllyel gátolja meg. A petítiót ügyelembé vehetőnek nem tartja és igazol. (Helyes.)

Thalabér A. beadványokat, mint nem felelő, hanem politikai vizsgálat okmányait semmisésknek tartja, és feltevések mellett szavaz.

Klanzál Gábor. Azt gondolom, hogy a felerjesztett okmányok figyelembe vétele, vagy elvetése is megegyezik. Zsedényi. Mikor azon kérdés ellen tettem kifogást, melyet elnök ur előadott, nem csak a szabályok, hanem cselekedtem, mert itt egyenesen az van mondva, hogy első kérdés az: vajjon az osztály véleményét elfogadják-e a ház vagy sem? hanem az azt is, mert nem fogadhatom el azt a felvilágosítást, hogy a t. elnök ur kérdést, és Tisza Kálmán ur által támogatott kérdés ne volna már az osztály véleményébe foglalva; sőt igen is — mint előbb gr. Andrási kijelentette, — benne van, mert az osztály szentálta a vizsgálatokat, a menyében — mint Szentkirályi követ ur kijelentette, — itt a főispán nem magára a választásra nézve, hanem a választás utáni criminalis esetben rendelte el a vizsgálatot. Tehát, ha a t. ház elfogadja az osztály véleményét, ezzel eldönti a második kérdést is. Így azt tartom, hogy első kérdés az: vajjon az előadó jelentését elfogadjuk-e vagy nem?

Ürményi József. Ahoz a mit Somsich Pál mondott, azt adná hozzá, hogy ha azt a kérdést tessék fel, a mit elnök ur indítványozott, egy másik kérdés volna ismét szűkebbé: hogy a főispáni rendelet közzétételétől történt vizsgálatot mint hivatalosat fogadjuk-e el, vagy semmisésknek tekintjük, vagy olyannak, a mielő tartalmát a ház figyelembe veheti? (A beszéd többi része a nagy zaj miatt nem érthető.) Az osztály véleményét pártolja. Szász Károly. Mindenki tisztában van az iránt, hogy a főispán eljárása nem volt törvényes, de miután ez is hosszú vita tárgya lett, erre is szavazni kell. Némelyek azt állítják, hogy ha az osztály véleménye megszavaztatott, a másik kérdés is van elvetve. Ellenkezőt állít, ő például a két kérdésben, meggyőződése szerint, kétféleképp fog szavazni. Erre az eredeti iránytól ugy is már eltért vita új fordulatot vett, a tolna-incehelyi képviselő beszédével.

Bartal György. Tán megnyugtatóra szolgál a tisztelt ház, ha én a mennyiben csekély személyem hivatalos állásánál fogva a kormány működésében résztvettem, kinyilatkoztatom, hogy az abban már a választási törvény 46. §-a a belügyminisztérium és a jelenlegi viszonyok közt, az azt helyettesítő helytartótanácsnak köteleességül fennhagyott, ugyanazon nézpontokból indul ki; miért is részéről tanúságot tehet arra nézve, hogy ez oldalról a megyei kormányzónak semmi tekintetben több hatósága nem tulajdonítottam, más felszólítás hozzájuk nem intéztetett, mint az, hogy vizsgálatokat egyedül a választásoknál előforduló esetekre, és itt is nem személyesen, hanem a megyei törvényszéknek utján terjeszték ki. Sajnálom, hogy a vitaközlés elején jelen nem lehettem, s így az előadott részletekről tudomással nem bírok. Csúpan arra hívom fel a t. ház figyelmét, hogy meglehet, miként a főispán vizsgálati intézkedéseiben nem jelölte ki világosan, hogy az csak is a büntények vizsgálatára terjesztessék ki, s így a további nyomozás az ő tudtán kívül történt. Egyébiránt hivatkozom az ország közvéleményére, hogy a magas kormány részben eljárásánál szembe előt tartotta azon korlátozást, melyeket a törvény elb. szab. (Gyenge moraj.)

Nyári előbbi beszédét magyarázza. Ghiczi K. T. h. Én a fennfoglalt kérdéshez szóla nem akarok, de sajnálatom kell kifejeznem azért, hogy Tolnakegye egyik kerületének képviselője, a ház előtt, előtérrel szolgált; sajnálatom kell kijelentem azért, mert előadást hallgatással nem mellőzhetem. (Baloldaltól jégaz.) T. képviselő ur hivatkozott a törvény rendeletére, melynek 44. §-a szerint a törvény rendeletének végrehajtására a ministerium felügyelni köteles. A törvény ezen rendeletét mindnyájan ismerjük; hanem nem vagyok azon meggyőződésben, hogy a törvény azon rendelete a helytartó tanácsra is alkalmaztassék. (Ugy van.) Minekutána itt amaz értelemben felszólalás történt, én külön indítványt tenni nem akarok ugyan, hanem csak ellen felszólalásomat és észrevételimet kívánom az iránt kifejezni, hogy a törvény ezen rendelete a helytartó tanácsra nem alkalmaztatható. (Baloldaltól helyeslés.)

E közbizleti epizód után, melyet a ház, Tisza Kálmán azon hozzávetélével, hogy sem megyei, sem semmiféle kormányhatóságra nem alkalmazható az idézett törvényzikk, jegyzőkönyvbe iktatni határoz; folytonos, még az elnöki szavakat és esengett is több ízben elnyomó zaj közben, végre az osztály véleménye, mely vizsgálatot javall, elfogadtatik. — Ivánka az ügy fontosságánál fogva több tagu vizsgáló bizottságot áll fel kiküldendőnek.

Több felől Vlad, Ujfalusi és Bónis nevei hangzanak, különösen a jobb oldal erősen ragaszkodik Vlad személyéhez. — Ghiczi Ujfalusi ajánlja. Ez azonban a megbízatást egészségi okokból el nem fogadva.

Elnök határozatul kimondja, hogy a vizsgáló titkos szavazattal választatik meg, s felszólítja a képviselőket, hogy szavazataikat hűfőre adják be.

Egy baloldali képviselő utasítást kíván adni; szavai azonban siker nélkül elhangzanak.

Hollán az előadást folytatván, Opicz Sándor képviselő, ellemondás nélkül, igazolatik.

Aztán következik Lovassi Ferenc igazolása.

— Aztán következik Lovassi Ferenc igazolása.

— Aztán következik Lovassi Ferenc igazolása.

— Aztán következik Lovassi Ferenc igazolása.

— Aztán következik Lovassi Ferenc igazolása.

— Aztán következik Lovassi Ferenc igazolása.

— Aztán következik Lovassi Ferenc igazolása.

leményét elfogadják-e vagy sem, azzal egyszersmind a felerjesztett okmányok figyelembe vétele, vagy elvetését is megegyezik.

Zsedényi. Mikor azon kérdés ellen tettem kifogást, melyet elnök ur előadott, nem csak a szabályok, hanem cselekedtem, mert itt egyenesen az van mondva, hogy első kérdés az: vajjon az osztály véleményét elfogadják-e a ház vagy sem? hanem az azt is, mert nem fogadhatom el azt a felvilágosítást, hogy a t. elnök ur kérdést, és Tisza Kálmán ur által támogatott kérdés ne volna már az osztály véleményébe foglalva; sőt igen is — mint előbb gr. Andrási kijelentette, — benne van, mert az osztály szentálta a vizsgálatokat, a menyében — mint Szentkirályi követ ur kijelentette, — itt a főispán nem magára a választásra nézve, hanem a választás utáni criminalis esetben rendelte el a vizsgálatot. Tehát, ha a t. ház elfogadja az osztály véleményét, ezzel eldönti a második kérdést is. Így azt tartom, hogy első kérdés az: vajjon az előadó jelentését elfogadjuk-e vagy nem?

Ürményi József. Ahoz a mit Somsich Pál mondott, azt adná hozzá, hogy ha azt a kérdést tessék fel, a mit elnök ur indítványozott, egy másik kérdés volna ismét szűkebbé: hogy a főispáni rendelet közzétételétől történt vizsgálatot mint hivatalosat fogadjuk-e el, vagy semmisésknek tekintjük, vagy olyannak, a mielő tartalmát a ház figyelembe veheti? (A beszéd többi része a nagy zaj miatt nem érthető.) Az osztály véleményét pártolja.

Szász Károly. Mindenki tisztában van az iránt, hogy a főispán eljárása nem volt törvényes, de miután ez is hosszú vita tárgya lett, erre is szavazni kell. Némelyek azt állítják, hogy ha az osztály véleménye megszavaztatott, a másik kérdés is van elvetve. Ellenkezőt állít, ő például a két kérdésben, meggyőződése szerint, kétféleképp fog szavazni.

Erre az eredeti iránytól ugy is már eltért vita új fordulatot vett, a tolna-incehelyi képviselő beszédével.

Bartal György. Tán megnyugtatóra szolgál a tisztelt ház, ha én a mennyiben csekély személyem hivatalos állásánál fogva a kormány működésében résztvettem, kinyilatkoztatom, hogy az abban már a választási törvény 46. §-a a belügyminisztérium és a jelenlegi viszonyok közt, az azt helyettesítő helytartótanácsnak köteleességül fennhagyott, ugyanazon nézpontokból indul ki; miért is részéről tanúságot tehet arra nézve, hogy ez oldalról a megyei kormányzónak semmi tekintetben több hatósága nem tulajdonítottam, más felszólítás hozzájuk nem intéztetett, mint az, hogy vizsgálatokat egyedül a választásoknál előforduló esetekre, és itt is nem személyesen, hanem a megyei törvényszéknek utján terjeszték ki. Sajnálom, hogy a vitaközlés elején jelen nem lehettem, s így az előadott részletekről tudomással nem bírok. Csúpan arra hívom fel a t. ház figyelmét, hogy meglehet, miként a főispán vizsgálati intézkedéseiben nem jelölte ki világosan, hogy az csak is a büntények vizsgálatára terjesztessék ki, s így a további nyomozás az ő tudtán kívül történt. Egyébiránt hivatkozom az ország közvéleményére, hogy a magas kormány részben eljárásánál szembe előt tartotta azon korlátozást, melyeket a törvény elb. szab. (Gyenge moraj.)

Nyári előbbi beszédét magyarázza. Ghiczi K. T. h. Én a fennfoglalt kérdéshez szóla nem akarok, de sajnálatom kell kifejeznem azért, hogy Tolnakegye egyik kerületének képviselője, a ház előtt, előtérrel szolgált; sajnálatom kell kijelentem azért, mert előadást hallgatással nem mellőzhetem. (Baloldaltól jégaz.)

T. képviselő ur hivatkozott a törvény rendeletére, melynek 44. §-a szerint a törvény rendeletének végrehajtására a ministerium felügyelni köteles. A törvény ezen rendeletét mindnyájan ismerjük; hanem nem vagyok azon meggyőződésben, hogy a törvény azon rendelete a helytartó tanácsra is alkalmaztassék. (Ugy van.) Minekutána itt amaz értelemben felszólalás történt, én külön indítványt tenni nem akarok ugyan, hanem csak ellen felszólalásomat és észrevételimet kívánom az iránt kifejezni, hogy a törvény ezen rendelete a helytartó tanácsra nem alkalmaztatható. (Baloldaltól helyeslés.)

E közbizleti epizód után, melyet a ház, Tisza Kálmán azon hozzávetélével, hogy sem megyei, sem semmiféle kormányhatóságra nem alkalmazható az idézett törvényzikk, jegyzőkönyvbe iktatni határoz; folytonos, még az elnöki szavakat és esengett is több ízben elnyomó zaj közben, végre az osztály véleménye, mely vizsgálatot javall, elfogadtatik. — Ivánka az ügy fontosságánál fogva több tagu vizsgáló bizottságot áll fel kiküldendőnek.

Több felől Vlad, Ujfalusi és Bónis nevei hangzanak, különösen a jobb oldal erősen ragaszkodik Vlad személyéhez. — Ghiczi Ujfalusi ajánlja. Ez azonban a megbízatást egészségi okokból el nem fogadva.

Elnök határozatul kimondja, hogy a vizsgáló titkos szavazattal választatik meg, s felszólítja a képviselőket, hogy szavazataikat hűfőre adják be.

Egy baloldali képviselő utasítást kíván adni; szavai azonban siker nélkül elhangzanak.

Hollán az előadást folytatván, Opicz Sándor képviselő, ellemondás nélkül, igazolatik.

Aztán következik Lovassi Ferenc igazolása.

nak kérdése. Lovassi választását az osztály különösen ujabban beérkezett okmányok alapján, igazolatkiránja. (Baloldaltól helyeslés.)

Klanzál figyelmét felhívja az osztály vélemény egyrésze. A Lovassi mellett beadott okmány ugyanis nem az összeírás mellett történtéről, hanem csak arról szól, hogy egyes választók szavazására böcsítetták. — vizsgálatot kíván.

Madarász, bár elvrokon képviselőről van szó, vizsgálatot kér arra nézve, hogy feljesítette-e az összeíró küldöttség köteleességét?

Almási Sándor igazolást kíván.

Szentkirályi Mór a második pótló folyamodvány, vagyis inkább ellenfolyamodvány által, én egyáltalában nem látom megegyező azon adatokat, melyek az osztály első véleményének megállapításánál vezették; az első vélemény megállapítására nevezetesen azon tény szolgál, hogy az összeírás nem hajtott végre aképp, hogy mindenki, a ki az összeírásba felvételt kívánt, személyesen jelen voltna meg az összeírás választmány előtt, a mi szükséges, részben azért, hogy tudja, ha ki hagyatják az összeírásból, mi oknál fogva hagyatják ki, és ha beírják, mi oknál fogva íratik be; és hogy a reclamationak alapja legyen. — Ez volt az egyik tény, ezt az ellenfolyamodványban megegyező nem látom.

Azon mód, hogy az íveket a jegyzőknek osztották, egyik, hogy a reclamationak nem volt elég idő adva, egy másik motívum volt az osztály véleményének, erre állítok három nap volt kitéve, de valjon ezen három nap meg volt-e tartva? ez igen nagy kérdés (zaj), mert a reclamatiók között egy némelyek azért is utasítottak el, mert azok eldöntésére nem volt elegendő idő. — Én tehát ezeknél fogva legalább is vizsgálatot kívánok (zaj) elrendelni, miután azonban mindazok, a mik az osztály véleményében motíváltak, a hivatalos okiratokból világosan kitétnék; én az osztály első véleménye nyomán a választás megsemmisítését óhajtom. (Zaj.)

Elnök: A Szentkirályi Mór szerzője, korának talán az okmányok felolvasása előtt ítéletet hozni. (Helyes.)

Hollán folytonos jövés, menés, zaj és a ház üresedése közben Tóth Vilmossal felváltva felolvasta a Lovassira vonatkozó okmányokat, melyre ugy szólnak csak a jobb és jobbkeze első széke től követek hallgatnak. A hosszas felolvasás után elnök felteszi a kérdést és a ház Lovassira nézve igazolást határoz.

Elnök végül felhívja a 9. osztály elnökeit s előadott, hogy az aradi collectiv petítiót, intézkedés végett, vegyék át.

Ezzel a gyűlés, a nélkül, hogy az elnök szétosztató szavait bevárná, d. u. 3 órakor eloszlik.

Hazai intézetek

2. 1866.

Negyedik közlemény az országos színházi pénzalap felügyelésére felajánlott, illetőleg befizetett adományokról.

Az itteni nemzeti színház pénzalapja felügyelésére az utolsó közlemény óta a mai napig következő adományok gyűltek be:

I. a) Bárd Radák Istvánné sz. gr. Rhédei Klára, a 24. családi páholy fele különben is öt éltető, s páholy másik felének jogdíján felül adott 500 forintot urb. kárp. költényekben 1865. július 1-ől folyó szelvényekkel. b) B. Bánfi Albert páholya kijavítási költségei fedezésére 100 frt o. é. készpénzben. c) Tompa Imre 100 frt o. é. magán költségeiben.

II. A színház javára múlt év dec. 5-én rendezett első disztribúció (Bibor és Gyász) alkalmával 1) Kozma Istvánné sz. Miksa Rózsika egy db. aranyot. 2) Kohn Sándor pedig egy páholy díján felül 3 frt o. értékben.

Mely hazafias adományokból meleg köszönet mond az országos színházi választmány.

Ez adományokat az I., II., és III. közleményben közbeírt adományokkal illetőleg ajánlatokkal összeadva eddig begyűlt:

A) Urbéri kárpótlási költényekben 1.400 frt. B) Magánköltényekben 100 frt. C) Készpénzben 403 frt és 1 db. arany. D) Tíz évi részvény 19.

Kolozsvárt 1866. január 14-én.

Az országos színházi választmány nevében.

Sándor József titkár.

Különfelek.

A kolozsvári iparos olvasó-egylet folyó hó 27-én a város baltermében zártkörű táncvizsgát fog adni, melynek jövedelme az egyet pénztára gyarapítására fordítatik. Ezen olvasó-egylet, melyet Kolozsvár iparosai alapítottak s tartanak fenn, a az olvasás és együttársalgatásnak fontos részvétük által nagy életközben tartanak fenn, már rég magára vonta a gondolkodóbb honfiak figyelmét s méltánylatát. Az egyesület csekély évi részvényen alapszik, hogy a tudvágyi szegényebb iparos se legyen kizárva jövedelméből, mind a mellett résztart a részvét életközben, részint az intézet céljára adott táncvizsgák, és a bevett pénzügyes bevétele által annyira ment, hogy csaknem minden költség magyar lapot járta, csinos helyi

seget tart a nagypiaczon, s a mi legfontosabb, hogy nagyon látogatják iparosaink az olvasótermet, hogy az érkező lapok szép számát mellett is alig jut-hatnak kézhez. A politika és ipar térseni felmerülő tárgyak feletti eszmecsere által itt fejlődik műiparosaink közszelleme; s vajha minden városunk követné ez igen szép példát. A most adandó zárt-vigalom egy nemes célra jövedelmez, ajánljuk méltán azt minden meggondoló hazafi figyelmébe.

Dráguss Károly emlékjutalmát jutalmán legközelebből a régi romantikus francia iskola egyik leghatásosabb drámája a „Babérfa és Koldusbot” fog színi kerülni. A jutalmazottnak e darab a különben igen bálás szerepet nyújt; dacára ennek azonban, jobb szeretett volna, ha tehetőségéhez méltó darabot esik választása. Legközelebbi fölélté „Brankovics”-ban sikerült jelenete volt; helyenként azonban már elesapott egy kis taláiban. Midőn megvakított gyermekét elébe hozták, az öreg apa fájdalmát taláiban adta egész át, míg fájó érzelmét nyöszörgésbe nem mentek át. A fájdalom igaz, hogy meg van ez a hangja is; de meg van szava bafára is, a szerint, a minő jellem az, a kit személyesítünk. Brankovicsot a nem várt csapás meggrábjája egész lelkében, de én gyermekem nem teheti. Még fájdalma tetőpontján is meg kell látnod rajta az erős, tisztá, határozott jellemé, meg kell látnod-jék a férfiu. Hogy egy jelenet sorsa mennyire függ a helyes és biztos hanghordozástól meggyőződhetünk ugyan e darabban. Brankovics midőn búcsúzik gyermekeitől, igen helyesen hangsúlyozta Dráguss nagy momentumot, midőn ova tősságra inti a nagyobbik fiút, de talán már a jelenetnek különben is szűk határain, midőn a kisebbik fiához fordul, s engedelmessegre inti bátyjával szemben. Itt olyan sajtóságon hangon beszélt Dráguss, mely — véleményünk szerint — nem fért össze e momentum ünnepélyes komolyságával, — mintha Zsiga cigányt hallottunk volna búcsúzni Petitől. E viassz eredmény a rossz hanghordozás kifolyása volt. Dráguss ur a kisebb — tehát kedvezőbb fiával szemben — a nyájasságot akarta színezni, — de túl a mértéken. Nem tagadhatni azonban, hogy Dráguss ur sok tanulmányt árult el néhány jelenetében, szép kerekdeden voltak kivéve, melyek határozottan a mellett tanuszkodnak, hogy átgondolt kezelési szerepét. Óhajtott volna azonban, hogy ez átgondoltság ne csak a főnyomokra essék, hanem a legapróbb részletek is, hogy ne csak sikerült jelenetet, hanem sikerült egészet adjon. Szerződését ismételve ajánljuk az igazgatónak, Dráguss tehetség, szorgalom és kitartással, e kettő pedig ritka madár együtt. Egyik nagy előnye, hogy soha sem áll télen a színpadon, arca mindig beszél, hiú kinyomtatást veszi fel azon érzelmeknek, melyeket a vele beszélő szavai vagy eszelekvénye alatt érez. Kevés színész tudja magát így elfoglalni, kivált ha szerepe sem nyújt instrukciókat.

A helybeli víróda tagjai által évenként rendezni szokott bál nem 27-én, hanem folyó hó 30-án fog megtartani a városi Redouteban. A bál háziasszonyát mlgos br. József Lajosné ő nagysága kérésre fel, ki ezt el is fogadta. A rendező bizottságy tagjai: Zeyt Dániel elnöke alatt, Adlerhausen Hugó, gr. Bethlen József, Beldi Dénes, Bíró István, Simon Elek, és Takács Lajos. Azon tisztelt családok és egyesek, kik notalán vétségűl vagy nem ismerve akár a vidéken, akár helyben meghívó jegyet nem kapnának, méltóztassanak ezt valamelyik bizottságyi tagnak tudtára adni, ki a bizottságy elé fogja terjeszteti.

Azon régi óhajítás, az a sokat vitatott kérdés, hogy mimodon költessék össze a belső-farkas utca a külső tordateczával, úgy látszik végre megállapodáshoz ér. A kérdés utóza megnyitása ugy a közlekedés, mint a közbiztonság tekintetéből egyik legsürgetőbb elintézni valója lett volna városunknak. A leendő utca jelenleg két telken vonulna végig, melyek egyikét gr. Bethlen Sándor régen igényen átengedte, a másik rész Kolozsmegye tulajdona, átvel a város most van alkuba. Óhajjuk, vajha létre jöjjön az alkú, hogy a jövő tavasszal már át lehessen adni a közlekedésnek az új utszát.

Illetékes helyről a következő felvilágosítást vettük. Több erdélyi lap hozta azon tudósítást, mintha Magyarországon és Erdélyre néz a fegyverbeszállítást eddigi fenállott megszorítás egészen meg lenne szüntetve, s mintha ezután minden fegyverbeszállítás ide feljelentés s fegyverutlevél nélkül esközölhetne. Illetékes helyről azon közlemény érkezett, hozánk, mik szerint a nevezett tudósítás valótanságot foglal magában, minthogy az oly fegyverküldeményeknél, melyek hat darab fegyvernél többet foglalnak magokában, ezután is megkivántatik a hatósági fegyverbeszállítási levél, s a fegyvertartás és bitorozásra nézve az eddigi fennállott rendszabályon változtatás nem történt. E felvilágosítással szemben megkivánjuk jegyezni, hogy a fenn idézett hírt lapunk a bíródalom egyik legnagyobb fegyvergyártása Peterlongo ur nyomtatott, s hozánk be is küldött tudósításból vettük át. Nyilatkoztak. A meghívó jegyek szétküldése után határozatra jött, miszerint a vi-egylet hála a család jegyeket elfogadtuk. Egy



3 tagból álló családra nézt egy jegy ára 5 ft o. é. Egy 4 vagy több tagu családra nézt 6 ft o. é.

A bizottmány nevében: Zeyk Dániel, b. elnök. Biró István, b. jegyző.

## Politikai hírek.

**Angolország.** London, jan. 11. Russell gr. tegnap a kabinet tanácsban előterjesztette reformbilljét. A falusi népre nézve meglehetősen alacsonyra van téve a választóképességi census. Dublinban 300 dárdat és egy gyukupak készítésére való gépet fedezett föl a hatóság. Sligoban huszonöt Glasgowlból való fénit fogatott el.

**Franciaország.** Páris, jan. 11. Tegnap tartott ministertanácsban Roucher a csapatoknak Mexikóból visszahozása mellett beszélt, a császár azt felelte volna, hogy neki nem is volt soha szándékában az örökre ott maradás. Grammont herceg utasított, hogy eszközölje Bécsben, miszerint engedtetnék meg újra 10,000 önkéntest toborzani Mexikó számára az osztrák birodalomban. Napoleon, Ferencz József és Miksa császárok közt személyes egyezkedések folynak egy szerződés iránt, mely szerint a francia kormány az É. államok kormányának meghatározott időt mondhatna, a midőn Mexikóban megszűnnék a fegyveres beavatkozások. Ezen alkudozásoknál fontos Austria szava, mint hogy egy idegen legio alakítása forog szóban, melynél Austria közel lenne érdekelve, a mire hajlandóság is mutatkozik. Hogy a pénzt honnan kerítsék elő ily nagy idegen hadsereg tartására, az a dolog legfontosabb részének látszik lenni. — A

császár csakugyan határozottan beleszövé a trónbeszédbe a csapatok visszahozását Mexikóból, s oly szavak is fordulának abban elő, melyek Miksa császárral elégedetlenségre s arra mutatnának, hogy Miksa thg megbízását az iránta táplált reményeket. Azon hír terjedt ma el a bürzén, hogy Mexico kiűzése iránt egyezség kötött a francia és mexicói kormány között, s ezen hír folytán a börze tetemesen emelkedett.

A „Moniteur“ jelenti Madridból jan. 10-ről: Zabala folyást üldözi Prim tábornokot. Madridban ma némi mozgalom volt. Egy tanuló a Puerta del Solon lázító kiáltásokat tett; de oly intézkedések történtek, hogy a komoly csendháborítás meggátoltassék.

A „Patrie“ jelenti Barcelonából jan. 10-ről: Ma a nyugalom meg nem háborított. 9 kén kövel dobálta a nép a katonaságot, a mely erre tüzet adott. Az est nyugodt. Az éjt a csapatok táborozva tölték. — Erősítések érkeztek.

**Németország.** Az „A. Allg. Ztg.“ szerint az Austria és Franciaország közti egyetértés kiterjedne még a dunai fejedelemségekre és a schleswig-holsteini kérdésre is. „A dunai fejedelemségekben oly nagy elégedetlenség uralkodik a jelen állapotok miatt, hogy készen kell lenni egy talán rögtön bekövetkezendő eseményre. A keleti kérdés más pontokon is hamar fölmerülhet egész jelentőségében. Franciaország ez iránt nem fog közönyös lenni; ha Austriával egyetért, bizonyos lehet az iránt, hogy jogosult befolyásának nyomátokat adhat.

**Spanyolország.** Egy madridi jan. 6 diki magán levélből ezek kiemelendők: a sajtóval nagyon keményen bánik a kormány; a félhivata-

los „Corresp.“ is lefoglaltatott. Andalusiával a távirati érintkezés megszűnt. Noha csendesen tartja magát Madrid, de hogy fél a kormány, eléggé kiűnik a napról napra szaporodó és erősebb elővigyázati intézkedésekkel; több elfogatás történt, névszerint Prim volt magán titkára s az „Iberia“ igazgatója, befogattak, s az első ballomás szerint, haditörvényszék elé fog állíttatni. Más madridi tudósítások szerint Prim győzelme bizonyos, de kell vagy 20 nap a dolog végleges eldőléséhez.

„La Presse“ következőleg rajzolja a spanyolországi pártok állását: „Három nagy párt van Spanyolországban, melyek közül mind a három a kormány bukását akarja. Legelső a catholikus párt, melynek tanyája a senatus: azután jő a demokratikus párt, a melynek főhadiszállása az utca, s ott szokott toborzani; végre a progressista párt, mely a hadserogre támaszkodik. A gyűlölet ezen coalitójának előbb-utóbb végzetesnek kell lennie Izabella trónjára nézve: teljes lehelten az ellenségeskedés ezen hálójából menekülai Ma jönnek a progressisták, holnap a carlisták, holnapután a demokraták: ez azon hármass és veszélyes megpróbáltatás, mit a jelenlegi monarchiának egymásután tennie kell. Ez elszigetelődés és ingadozások, mintsem végig ellentállhatna. De az ellenséges érzelmek ezen coalitója, mi a forradalom erejét alkotja, egyszerűen ennek gyengesége. Ha egyszer megcsinálta a tabula rasa-t, mit állít helyébe. Nem félhetni-e attól, hogy minden erőfeszítés csupán véres bajtöredékekre vezetend, melynél az elkecseregett bárom párt csak arra fog gondolni, hogy Izabella szétrombolt trónjának darabjai fölött egymással viaskodják Európa nagy mebotránkoztatására?“

Madrid, jan. 11. Zabala, Malagából; a kormányzó hadoszlopa pedig Ciudad Realból s Echague thk a Tajovölgyön keresztül nyomulva előre, a felkelőket kénszerítették a toledói hegyekből kimozdulni.

**Ujabb. Páris, jan. 13.** A kormány egy fregátot is akart küldeni Barcelonára elé, az ottani francia alattvalók védelmére; de a legújabb tudósítások folytán az erre vonatkozó rendeletet visszavonta.

Berlin, jan. 12. A „Kr. Ztg.“ írja: Az Austria és Franciaország közti szövetségre nézve nem létezik szilárd indokok. Tartós csak a Poroszországgal kötendő szövetség lehet. A Zeidler-féle Cor. írja: A nyugati hatalmasságoknak a hercegségi kérdésbe leendő beavatkozása csak rendkívüli diplomatai intermezzóul szolgálhat.

London, jan. 13. A reformbill a választási censust a városokban 6, s a grófságokban 10 font sterling évi bérösszegre szálítja le. A legalább 100 font sterling értékű takarékpénztári könyvecskék tulajdonosai szintén választási joggal ruháztatnak fel.

Newyork, jan. 4. Hirlik, hogy Seeward látogatást teend Vera-Cruzban (?)

**Távirati tudósítás a bécsi börzéről.** Január 16 kán: 5%. Nemzeti kölcsön 100 ft. 66.55. — 5% Metalliques 100 ft 62.60. — Bankrészvény 751. — Hitelintézeti részvény 200 forint 151.40. — London 10 ft st. 100 ft 23 1/2, kr 104.55. — Ezüst 104.75. — Cs. kir. arany 5. — 1860. kölcsön 84.15.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL

# H I R D E T É S E K.

## HIVATALOS.

36 1866.

W. C.

## Hirdetés.

Miután a Brassói kereskedelmi és ipar kamara kiegészítésére a választók jegyzéke megállapított és ennek alapján az igazoló jegyek a választásra kiállítottak, és a jogosultaknak a tisztelt törvényhatóságokban utba iudittattak, ezennel közhírré tétetik, hogy választási napul február 3-dika tűzött ki.

Brassó, 8-dik január, 1866

a választási bizottság.

A brassói kereskedelmi és ipar kamara megbízásából.

3921 — 1865.

## Hirdetmény.

Nemes Kolozsmegye id. törvényszéke ezennel közhírré teszi, hogy az 1863 ik év novemberből 17 én 1414 szám. a kelt jogervényes ítélet alapján felperes Fenyő Lajosnak alperes Dindár Elek ellen 440 ft. o. é. tőke követelése, ennek 1862 ik év dec. 12-től a fizetés napjáig folyó 4% kamata, a már megállapított 86 ft. 86 kr per és végrehajtási, a jelenleg 23 ft. 67 kr-ra mérsékelt és az ezután még felmerülhet végrehajtási költségek erejéig alperes Dindár Elek Györgyfalván levő és bíróság üszvesen 13335 ft. 62 1/2 kr-ra becsült fekvőségeinek u. m.

1-ör A berekhalji fordulóban:

a.) a fogadói láb 6 hold 200 □ öl szántó, holdja 40 ftjával. 245 ft.

b.) a kis láb nevű 1 1/2 holdnyi szántó, holdja 20 ft-ra becsülve 30 ft.

2-ör A Gáncsi fordulóban:

a.) a menyéthidi láb 8 hold 1200 □ öl szántó, holdja 30 ftjával o. é. becsülve 258 ft. 75 kr.

b.) a borsó helyi láb 3 hold 200 □ öl szántó holdja 25 ftjával. 78 ft. 12 1/2 kr.

c.) a rozsáson 1 1/2 hold szántó holdja 30 ftjával. 45 ft.

d.) valami pusztán beverő szőlő helyek a maga területében mintegy 3 hold kiterjedésű holdja 10 ftjával 30 ft.

3-ör A malomhelyi fordulóban:

a.) a hosszú láb 3 hold 1200 □ öl szántó holdja 50 ftjával o. é. 193 ft. 75 kr.

b.) a keresztül járó láb 8 hold 1200 □ öl szántó holdja 50 ftjával 443 ft. 75 kr.

c.) a kenderessi láb 3 hold 1200 □ öl szántó holdja 50 ftjával 193 ft. 75 kr.

4-ör A nagyréti fordulóban:

a.) a vérvölgyi láb 12 hold 800 □ öl szántó holdja 25 ftjával becsülve. 312 ft. 50 kr.

b.) a nagyréti láb 1 hold 1400 □ öl szántó, holdja 20 ftjával 37 ft. 50 kr.

c.) a nagyréti kaszálló 20 hold kiterjedésű holdja 60 ftjával 1200 ft.

d.) a tófarukai kaszálló 5 hold kiterjedésű holdja 60 ftjával 300 ft.

e.) a sós oldali láb 7 1/2 hold szántó holdja 20 ftjával 150 ft.

f.) a völgyi láb 1 hold 1400 □ öl szántó holdja 20 ftjával 37 ft. 50 kr.

5-ör Az ördögösi tábla szénafű 21 hold kiterjedésű holdja 60 ftjával 1260 ft.

Erdők:

1-ör a.) a kisszálosi és komlóberki tábla mintegy 30 hold aprós erdő holdja 60 ftjával 1800 ft.

b.) a verőfényi tábla mintegy 40 holdnyi vágott holdja 60 ftjával 2400 ft.

c.) a rákostíói tábla mintegy 40 holdnyi vágott holdja 60 ftjával 2400 ft.

d.) az ördögöri tábla mintegy 2 holdnyi csepűs, holdja 60 ftjával 120 ft.

e.) a vágásbeli tábla 30 holdnyi vágott holdja 60 ftjával 1800 ft.

üszvesen 13335 ft. 62 1/2 kr.

bírói nyilvános árverése elrendeltetik, és annak fogamatolítására két batárnap tűzetik ki, 1866 április hó 12-én és június hó 14-én d. é. 9 órakor helyt Kolozsvárt a megyeháznál, holott is az elárverezendő fekvőségek az első batárnapon csak becsáron vagy azon felül, a másodikon pedig becsáron alól is a többet ígérőnek el fognak adatni.

A venni kívánók a becslási munkálatot és az árverezési feltételeket ezen törvényszéknél megtekinthetik és lemásolhatják.

Egyszersmind felszólíttatnak mindazon bítelezők, kik erről külön nem értesítettek, hogy eladandó fekvőségekre nézt netalan lehető zálagjogi igényeket az eladásig ezen törvényszéknél annál bizonyosabban jelentsék be, minthogy különben csak ömagoznak tulajdoníthatnak ha a vételárból a mennyire az kimerítették, a felosztásnál kizártnának.

Nemes Kolozsmegye törvényszékének 1865-ik év october 3-án tartott üléséből.

## NEM HIVATALOS.

(23) (1-3)

## Megürült tanári állomás.

Az erdélyi kir. kormányzék 1865 december 22-ről 33001 szám alatt kelt felőbb meghagyása következtében ez alkalommal, a szebeni cs. k. államgymnásiumban (német tannyelv) a számtani és természettan megürült tanári állomására a pá-

lyázat évi 945 forint fizetés és ezen kívül magosabb díjazásai előléptetési jog és teljes megelégedéssel eltöltött évek után 105 forint évi járulékhzi joggal — kiíratik. A pályázók az erdélyi kir. kormányzékhez intézett, keresztlevél, iskolai bizonyítványok s a tanítás képességet bizonyító vizsgálati bizonyítvány, és a hazai (magyar, oláh) nyelvekben némi jártosságáról bizonyítvánnyal ellátott kérelmeket illető törvényhatóságok útján a cs. k. szebeni államgymnásiumhoz 6 hét alatt beadhatják.

N. Szeben, 10-dik jan. 1866.

(6)

**EISENHÄUTIGER CHINA-SYRUP**  
VON GRIMAUT & CO  
APOTHEKER, PARIS

leghatalmasb edző lényegét tartalmazza, ugymint: a vasat, mint vérünk alkotórészét és a chinát, mint az edzőszerek legerősebbjét. Eciote a nevezett készítményben a törekedett egyesítés nem vala végezhető, azonban nagy-sokára mégis sikerült; és Párisban hírtelen ismeretessé lett, egy, hogy a leg-nevezeteseb orvosok, mint Arnal, Royer, Trousseau, Velpeau naponkint rendelnek china szörpöt, mint legbatatósabb orvosságot a vérszűrés ellen s mind azon esetekben, hol a testben az erők ismét helyreállítandók és oly be-tegeknél, kiknél a halaványság, fáradtság, gyomor- és emésztésbajok, rend-telen havi tisztulás, györelves bántalmak s.b mutatkoznak.

A china-szörp az étvágyat előmozdítja, az emésztést gyámolítja, a test szerkezetét általában erősíti, és mint cselekvő, és semmi esetben sem támadó gyógyszer még a lábbadozóknál is ajánlandó.

Továbbá ezen készítmény még vastartalmu chinabor alakban is létezik.

Raktár: van Ausztria minden nevezetes gyógytárában.

## STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt.

Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Marosvásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejevárt kapható:

## KOLOZSVÁRI KÉPES NAGY NAPTÁR.

1866-dik évre

Szerkeszti K. PAPP MIKLÓS.

II-dik EVFOLYAM.

Ara e terjedelmes naptárnak csak 1 forint.

Postán megrendelt példányért fuvarlevélre megkívántató bélyeg- és pakolásért még 10 kr melléklendő.

## Irodai fali Naptár 1866-ik közönséges évre

katholikus és protestáns, görög-orosz, és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári cs. kir. levél- és szekérposta, távirda, valamint a Biasini gyorskocsi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ara 30 kr. o. é.

## Országgyűlésizsebkönyv.

Országgyűlési ház-rendszabály. Magyarországot érdeklő közjogi ki-bocsátványok. Országgyűlési okmányok. Magyar és Erdélyországi alaptörvények. Ara 2 ft 40 kr.

## Dósa Elek jogtudor

igen jól talált arczképe 60 kr.

1847/48-dik évi Magyarhoni országgyűlési törvényczikkek.

Ara 40 kr.

**Szerelmi pikantériák** a francia udvari életből. Oettinger után közli Balázs Frigyes. Ara 1 ft 20 kr.

**Történelmi gyöngyök.** Gyűjté s betűrendes sorba raká Kiss Mihály unitárius esp. és árkosi pap. Kemény kötésben 1 ft 60 kr.

**Erdélyi történelmi adatok.** Szerkeszti és kiadja gróf Mikó Imre, 4 köt. 1855—1862. n. 8-rét (XXXI 368. IV, 400. II, 357. XIV, 373 lap) a 4 kötet ár 6 ft. 80 kr.

Gr. Széchenyi István, **Pesti por és sár.** Toldalécul: a Buda-pesti lánchíd, s a helytartósági közlekedési osztály Genesis. Ara 2 ft.

**Nádor-émlék.** József cs. k. főherceg Magyarországi felszázados nádorának élete. Irta Horváth Mihály, pályaképpel főherceg József nádor életéből. Irta Garay János. Ara diszkótésben 6 ft.

Juste Tivadar, **Mária magyar királyné II-dik Lajos öze-gye.** Ara 1 ft 50 kr.

**Az újabbkori rendőrség titkai.** Francziából Jánosi Ferencz. 2 kötet. Ara 2 ft.

**Meissner A.** Schwarzgelb. Történeli korrajz a mult évtizedből. 8 kötet. Ara 9 ft 20 kr.

**Osztrák postaügy kézikönyve.** Irta Reisenhoffer Rudolf, cs. k. postaigazgatósági fogalmazó. 2 ft.

(22)

(1-3)

**Rózsamáli bor**  
butelia és hordó számra, jutányos áron található  
STAMPA cukrászatában Kolozsvárt.

(21)

(2-3)

**Bérbe adandó birtok.**  
Szamosfalván az útmellet, egy tagosi-tott birtok, melyben a sos-víz is van, Szentgyörgy naptól kezdve kiadó. Értekezhetni iránta t. Szigethi József urnál hidat-cza Nemessányi ház 307 sz.

(16)

(3-3)

**Reményik Mátyás**  
kereskedésében fris  
liptói turó  
kapható.

(361)

(6-\*)

**Bergmannféle fogpamutot,** bármely fogfájás rögtön megszünteté-sére, ajánl hüvelyeként 15 krjával.  
**Bergmannféle szakálte-nyésző tineturat,** mely kétségekivül legbiztosabb szer, a legrövidebb idő alatt, még igen fiatal egyéneknek is tömött és erős szakáll-nóvst előidézni, ajánl palackkonknt 60 kr. és 1 ft 20 krajczárjával Kolozsvárt  
**WOLFF JÁNOS,** gyógyszerész.